

Predmet C-203/24 [Hakamp]ⁱ

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

15. ožujka 2024.

Sud koji je uputio zahtjev:

Hoge Raad der Nederlanden (Nizozemska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

15. ožujka 2024.

Tužitelj:

KN

Tuženik:

Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank

Predmet glavnog postupka

Glavni postupak odnosi se na određivanje zakonodavstva o socijalnom osiguranju koje se primjenjuje na radnika s boravištem u Nizozemskoj i koji je za poslodavca sa sjedištem u Lihtenštajnu obavljao djelatnost na plovilu na unutarnjim vodnim putovima u Belgiji, Nizozemskoj i Njemačkoj.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Ovaj zahtjev za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a osobito se odnosi na način na koji se mora utvrditi može li se smatrati da radnik, koji obavlja djelatnost kao zaposlena osoba u dvjema državama članicama ili više njih, obavlja znatan dio svoje djelatnosti u državi članici boravišta.

ⁱ Naziv ovog predmeta izmišljen je i ne odgovara stvarnom imenu stranke u postupku.

Prethodna pitanja

1. Na temelju kojih se okolnosti ili vrsta okolnosti može u skladu s člankom 14. stavkom 8. Provedbene uredbe ocijeniti obavlja li osoba, koja obavlja djelatnost kao zaposlena osoba u dvjema državama članicama ili više njih, znatan dio svoje djelatnosti u državi članici boravišta ako je utvrđeno da ta osoba ondje obavlja djelatnost tijekom 22 % svojeg radnog vremena? Je li u tu svrhu potrebno (i.) da je okolnost izravno povezana s obavljanjem djelatnosti, (ii.) da okolnost upućuje na mjesto obavljanja djelatnosti i (iii.) da se na temelju okolnosti može kvantificirati udio djelatnosti u državi članici boravišta u odnosu na cjelokupnu djelatnost dotične osobe?

2. Moraju li se ili mogu prilikom te ocjene s obzirom na odgovor na prvo pitanje uzeti u obzir: (i.) prebivalište radnika, (ii.) mjesto registracije plovila unutarnje plovidbe na kojem radnik obavlja svoju djelatnost, (iii.) sjedište vlasnika i brodarka plovila unutarnje plovidbe, (iv.) mjesto na kojem je plovilo plovilo u drugim razdobljima tijekom kojih radnik nije radio na njemu niti je još bio zaposlen kod poslodavca, (v.) sjedište poslodavca i (vi.) mjesto na kojem se radnik ukrcava u plovilo ili s njega iskrcava?

3. Koje se vremensko razdoblje uzima u obzir kako bi se ocijenilo obavlja li radnik znatan dio svoje djelatnosti u državi članici boravišta?

4. Ima li nadležna ustanova države članice prilikom određivanja primjenjivog zakonodavstva diskrecijsku ovlast, koju sudovi moraju poštovati, u pogledu izraza „znatan dio svoje djelatnosti“ u članku 13. stavku 1. Osnovne uredbe i, ako da, u kojoj mjeri?

Navedene odredbe prava Unije

Uredba (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti

Uredba (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti

Navedene odredbe nacionalnog prava

Nisu navedene.

Sažet prikaz činjeničnog stanja i glavnog postupka

- 1 Tužitelj je 2016. boravio u Nizozemskoj. Od 4. veljače do 31. prosinca 2016. radio je na plovilu unutarnje plovidbe koje je registrirano u Nizozemskoj. Brodarsko društvo koje je registrirano i ima poslovni nastan u Nizozemskoj

vlasnik je i brodar plovila. Tužitelj je u navedenom razdoblju bio zaposlen kod poslodavca u Lihtenštajnu te je na plovilu obavljao djelatnost u Belgiji, Njemačkoj i Nizozemskoj. Iz očevidnika proizlazi da je 2016. plovilo otprilike 22 % vremena plovilo u Nizozemskoj.

- 2 Dopisom od 25. srpnja 2017. ustanova nadležna za Lihtenštajn zatražila je od tuženika, Raada van bestuur van de Sociale verzekeringsbank (Upravno vijeće Fonda socijalnog osiguranja, Nizozemska) da u skladu s člankom 6. Uredbe br. 987/2009 (u daljnjem tekstu: Provedbena uredba) privremeno utvrdi koje se zakonodavstvo o socijalnom osiguranju primjenjivalo na tužitelja tijekom razdoblja u kojem je radio na brodu. Tuženik je odlukom od 6. ožujka 2020. privremeno odredio primjenu nizozemskog zakonodavstva o socijalnoj sigurnosti.
- 3 Tužitelj je tuženiku podnio prigovor protiv te odluke. Potonji je odbio taj prigovor smatrajući da je tužitelj znatan dio svoje djelatnosti u smislu članka 13. stavka 1. Uredbe br. 883/2004 (u daljnjem tekstu: Osnovna uredba) obavljao u Nizozemskoj. U tom smislu uzeo je u obzir to da iz očevidnika proizlazi da je plovilo u Nizozemskoj plovilo otprilike 22 % vremena 2016., također 22 % 2013. i 24 % 2014. Tuženik je u tom pogledu također istaknuo to da tuženik boravi u Nizozemskoj, da je plovilo registrirano u Nizozemskoj te da vlasnik i brodar plovila imaju sjedište u Nizozemskoj.
- 4 Nakon što je rechtbank (sud, Nizozemska) odbio njegovu tužbu, tužitelj je podnio žalbu Centraleu Raad van Beroep (Središnje žalbeno vijeće, Nizozemska, u daljnjem tekstu: žalbeno vijeće). To sudsko tijelo također je presudilo da je tužitelj znatan dio svoje djelatnosti obavljao u Nizozemskoj. Žalbeno vijeće je u obrazloženju navelo da se ipak može smatrati da radnik koji radi manje od 25 % svojeg radnog vremena u državi članici boravišta obavlja znatan dio svoje djelatnosti u toj državi članici ako postoji dovoljno drugih okolnosti koje na to upućuju. Istaknulo je da se navedeno, što je manji udio radnikove djelatnosti u određenoj državi članici, mora temeljiti na više drugih okolnosti ili bitnijim drugim okolnostima.
- 5 Žalbeno vijeće presudilo je da je tuženik na dovoljnim razlozima temeljio pobijanu odluku da je tužitelj znatan dio svoje djelatnosti obavljao u svojoj državi članici boravišta, to jest Nizozemskoj. Tuženik je prema mišljenju tog sudskog tijela smio u tom utvrđenju uzeti u obzir to da je plovilo na kojem je tužitelj radio u Nizozemskoj plovilo 22 % 2013., a 24 % 2014. Smatra da također imao pravo uzeti u obzir to da tužitelj boravi u Nizozemskoj, da je plovilo registrirano u Nizozemskoj te da vlasnik i brodar plovila imaju sjedište u Nizozemskoj.

Bitni argumenti stranaka u glavnom postupku

- 6 Tužitelj je protiv presude žalbenog vijeća podnio sudu koji je uputio zahtjev, Hoge Raadu der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske), žalbu u kasacijskom postupku. Samo je njegov prvi žalbeni razlog relevantan za prethodna pitanja.

- 7 Žalitelj tvrdi da je žalbeno vijeće, ocijenivši da je obavljao znatan dio svoje djelatnosti u Nizozemsko, pogrešno primijenilo članak 13. Osnovne uredbe i članak 14. stavak 8. Provedbene uredbe. U tom pogledu ističe da okolnosti koje je žalbeno vijeće uzelo u obzir nisu relevantne za ocjenu je li se znatan dio njegove djelatnosti obavljao u Nizozemskoj. Također smatra da žalbeno vijeće pogrešno nije uzelo u obzir to da njegov poslodavac ima sjedište u Lihtenštajnu i da se na brod nije ukrcao ni s njega iskrcao u Nizozemskoj, nego u Belgiji.

Kratak pregled obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 8 Sud koji je uputio zahtjev napominje da se prema članku 14. stavku 8. Provedbene uredbe pojam „znatan dio djelatnosti” u smislu članka 13. stavka 1. točke (a) Osnovne uredbe treba tumačiti na način da mora postojati količinski znatan dio djelatnosti, što ne mora nužno predstavljati najveći dio djelatnosti. Pitanje obavlja li se znatan dio djelatnosti zaposlene osobe u određenoj državi članici ocjenjuje se u skladu s člankom 14. stavkom 8. Provedbene uredbe na temelju okvirnih kriterija koji se odnose na radno vrijeme i/ili plaću. Udio koji je na temelju primjene tih kriterija manji od 25 % upućuje prema navedenoj odredbi na to da se znatan dio djelatnosti ne obavlja u dotičnoj državi članici.
- 9 Iz uporabe izraza „mede” [*„među ostalima”*; *međutim*, za tu riječ iz nizozemske jezične verzije ne postoji ekvivalent u njemačkoj verziji navedene odredbe], „okvirnih kriterija” i „pokazatelj” u članku 14. stavku 8. Provedbene uredbe proizlazi da, ako je udio radnog vremena i/ili plaće u državi članici boravišta manji od 25%, druge okolnosti u okviru cjelokupne ocjene ipak mogu upućivati na to da djelatnost u toj državi članici predstavlja znatan dio ukupne djelatnosti dotične osobe.
- 10 Kao prvo, postavlja se pitanje koje su okolnosti relevantne kako bi se utvrdilo da se u slučaju radnika koji obavljaju manje od 25 % svoje djelatnosti u državi članici boravišta ipak može smatrati da u toj državi obavljaju znatan dio svoje djelatnosti. Kao drugo, također nije jasno koje se vremensko razdoblje uzima u obzir prilikom te ocjene.
- 11 Sud koji je uputio zahtjev smatra da plaća nije relevantna okolnost. Čak i da postoje razlike u plaći, stranke se nisu pozvale na taj kriterij. Međutim, nije jasno koji su kriteriji relevantni. Provedbenom uredbom samo se propisuje da se eventualna bitna značajka djelatnosti mora utvrditi, „među ostalim”, na temelju okvirnih kriterija koji se odnose na radno vrijeme i/ili plaću, ali se u njoj ne navodi koje se druge okolnosti mogu uzeti u obzir.
- 12 Sud koji je uputio zahtjev smatra da iz formulacije članka 14. stavka 8. Provedbene uredbe proizlazi da dio djelatnosti koji se obavlja u državi članici boravišta mora biti „količinski znatan”, da druge okolnosti koje se uzimaju u obzir, osim radnog vremena i/ili plaće, (i.) moraju biti izravno povezane s obavljanjem djelatnosti, (ii.) upućivati na mjesto obavljanja djelatnosti te (iii.) da

se na temelju njih može kvantificirati udio djelatnosti u državi članici boravišta u odnosu na cjelokupnu djelatnost dotične osobe.

- 13 Sud koji je uputio zahtjev dvoji o relevantnosti okolnosti na kojima je žalbeno vijeće temeljilo svoju ocjenu u tom pogledu. Naime, riječ je o okolnostima koje nisu izravno povezane s obavljanjem djelatnosti. One ne upućuju ni na mjesto u kojem se djelatnost obavlja ni na veličinu udjela djelatnosti u državi članici boravišta u odnosu na cjelokupnu djelatnost.
- 14 Podrazumijeva se da mjesto registracije plovila i mjesto u kojem vlasnik i brodar plovila imaju sjedište nisu povezani s djelatnošću. Čini se da isto vrijedi za mjesto na kojem je brod plovio tijekom drugih godina kada tužitelj još nije radio na plovilu (vidjeti također točke 15. do 18. ovog sažetka zahtjeva). Budući da se članak 13. stavak 1. [Osnovne uredbe] prema definiciji odnosi na radnika koji dio svoje djelatnosti obavlja u državi članici svojeg boravišta, sud koji je uputio zahtjev smatra da kriterij države članice boravišta također nije relevantan. Osim toga, tužitelj se također pozvao na mjesto sjedišta poslodavca i mjesto u kojem se ukrcava na plovilo i s njega iskrcava. Prvi kriterij uopće nije povezan s djelatnošću, a drugi ne upućuje na veličinu udjela djelatnosti u državi članici boravišta. Sud koji je uputio zahtjev postavlja prva dva prethodna pitanja s obzirom na to da ni iz teksta ni strukture Osnovne i Provedbene uredbe kao ni iz sudske prakse Suda ne proizlaze smjernice o relevantnim kriterijima.
- 15 Što se tiče druge teme pitanja, to jest koje je razdoblje relevantno za ocjenu je li se znatan dio tužiteljeve djelatnosti obavljao u Nizozemskoj, sud koji je uputio zahtjev uzima u obzir nekoliko mogućnosti. Budući da se doprinosi za socijalno osiguranje u Nizozemskoj plaćaju svake kalendarske godine, polazište bi mogla biti predmetna kalendarska godina. Međutim, nedostatak toga je povezanost s nacionalnim pravom, što može dovesti do različitog postupanja predmetnih država članica. Ocjena bi se također mogla temeljiti na razdoblju tijekom kojeg je radnik u nepromijenjenom radnom odnosu, pri čemu to razdoblje može biti dulje ili kraće od jedne godine. Isto tako, u tom se pogledu ponovno postavlja pitanje mogu li se također uzeti u obzir okolnosti koje se odnose na razdoblja tijekom kojih radnik nije kao zaposlenik radio na plovilu (vidjeti točku 14. ovog sažetka zahtjeva).
- 16 Sud koji je uputio zahtjev radi pojašnjenja ističe da iz članka 14. stavka 10. Provedbene uredbe proizlazi da se stanje koje se predviđa za sljedećih 12 kalendarskih mjeseci također mora uzeti u obzir pri utvrđivanju primjenjivog zakonodavstva. Međutim, u Provedbenoj uredbi se u tom pogledu ne navodi od kojeg trenutka počinje teći to razdoblje od 12 mjeseci.
- 17 Nasuprot tomu, u Provedbenoj uredbi ne navodi se stanje u prošlosti. U Praktičnom vodiču o primjenjivom zakonodavstvu u Europskoj uniji (EU), Europskom gospodarskom prostoru (EGP) i Švicarskoj iz prosinca 2013. (u daljnjem tekstu: Praktični vodič), Administrativna komisija za koordinaciju sustava socijalne sigurnosti (u daljnjem tekstu: Administrativna komisija) navodi da je prethodni tijek radnog odnosa također pouzdan kriterij budućeg ponašanja.

Ako se odluka ne može temeljiti na predviđenim uvjetima ili planovima rada, prema Praktičnom vodiču bilo bi primjereno uzeti u obzir činjeničnu situaciju u posljednjih dvanaest mjeseci i na temelju tog razdoblja procijenila znatna djelatnost. Međutim, to stajalište Administrativne komisije nije mjerodavno. Stajališta Komisije navedena u Praktičnom vodiču smatraju se mišljenjem. Ona mogu pružiti korisne smjernice za tumačenje Osnovne i Provedbene uredbe, ali ne utječu na ovlasti sudova da ocjenjuju sadržaj njihovih odredbi (vidjeti presude od 5. prosinca 1967., Van der Vecht, 19/67, EU:C:1967:49 i od 8. svibnja 2019., SF, C-631/17, EU:C:2019:381, t. 41.).

- 18 Žalbeno vijeće je u ovom predmetu uzelo u obzir stanje koje je postojala 2012. i 2013., odnosno više od dvanaest mjeseci prije početka djelatnosti, što je stoga u suprotnosti sa stajalištem Administrativne komisije i odredbama Provedbene uredbe. S jedne strane, moglo bi prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev biti očito da se u obzir uzme trend djelatnosti tijekom posljednjih godina, ali čini se da se taj argument može prihvatiti isključivo ako je dotični radnik u to vrijeme već obavljao tu djelatnost. S druge strane, okolnost da ni Osnovna uredba ni Provedbena uredba ne upućuju na to da se prethodno stanje mora uzeti u obzir jest razlog da se to ne učini. To tim više vrijedi u slučaju stanja koje je postojalo prije nekoliko godina, a još više ako radnik u to vrijeme još nije bio zaposlen. Sud koji je uputio zahtjev postavlja treće prethodno pitanje s obzirom na to da ni iz teksta ni strukture Osnovne i Provedbene uredbe kao ni iz sudske prakse Suda ne proizlaze dovoljne smjernice.
- 19 Sud koji je uputio zahtjev također postavlja pitanje o diskrecijskoj ovlasti nadležne ustanove prilikom utvrđivanja predmetnog zakonodavstva o socijalnom osiguranju koje se primjenjuje na radnika zbog toga što obavlja znatan dio svoje djelatnosti u državi članici boravišta. Ako nacionalni sud to mora utvrditi svojom odlukom, postavlja se pitanje je li na njemu da donese vlastitu jedinstvenu presudu i, prema potrebi, zamijeni stajalište nadležne ustanove ili se toj ustanovi mora dodijeliti određena diskrecijska ovlast.
- 20 Čini se da žalbeno vijeće smatra da nadležna ustanova ima takvu diskrecijsku ovlast. Što se tiče cestovnog prijevoza, Administrativna komisija u svojem Praktičnom vodiču na stranici 34. navodi da imenovane ustanove, koje su nadležne za utvrđivanje primjenjivog zakonodavstva, mogu poduzeti i druge mjere osim onih naznačenih u Osnovnoj i Provedbenoj uredbi te tom vodiču, a koje smatraju prikladnijima za donošenje odluke o određenom činjeničnom stanju. Čini se da to upućuje na diskrecijsku ovlast navedenih ustanova. Dakako, to pojašnjenje nije odlučujuće, kao prvo, jer stajališta Administrativne komisije nisu pravno obvezujuća i, kao drugo, zato što bi se pojmom „navedena ustanova” iz tog odjeljka mogao eventualno obuhvatiti sud koji mora odlučiti o zakonitosti stajališta nadležne ustanove države članice.
- 21 Na nepostojanje diskrecijske ovlasti nadležne ustanove upućuje to da je izraz „znatan dio djelatnosti” pravni pojam koji sudovi mogu primijeniti u konkretnom slučaju, a da se upravnom tijelu ne mora dodijeliti diskrecijska ovlast. Osim toga,

u slučaju diskrecijske ovlasti nadležnih ustanova vjerojatnije je da bi nadležne ustanove različitih država članica u istoj situaciji usvojile različite zaključke o primjenjivom zakonodavstvu, iako bi se Osnovnom uredbom (članak 11. stavak 1.) upravo trebalo osigurati da se na osobe na koje se primjenjuje ta uredba primjenjuje zakonodavstvo samo jedne države članice o socijalnom osiguranju.

- 22 Sud koji je uputio zahtjev postavlja četvrto prethodno pitanje s obzirom na to da ni iz teksta ni strukture Osnovne i Provedbene uredbe kao ni iz sudske prakse Suda ne proizlaze dovoljne smjernice.

RADNI DOKUMENT